

Hvis ungerne leverer noget, så skal man også selv kunne levere noget

Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012
ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen

Kan du huske Bengt Holbek? Hvornår kom han til?

– I 1960'erne. I 1966 holdt han foredrag i foreningen *De Danskstuderende*. Da var han en ung mand, der havde forlæst sig på Propps teorier og hans eventyranalyser, men han havde ikke skrevet noget om det. Faktisk gjorde han det, som jeg også lavede i en periode: han gik på jagt efter Rødhætte og diverse Rødhætter. Det handler hans disputats om, som kom mange år senere. Den handler om alle de der forskellige Rødhætter. Meget sjovt at se den ved siden af Nina Lykkes disputats, *Rødhætte og Oedipus* (1989). Han arbejdede med folkloristik.

Det gode ved alle de her folklorister – for det var dem, jeg fik kontakt med i begyndelsen af 1970'erne med dette stof – er, at de altid har *kunnet* det, de har arbejdet med. De har været skidegode fortællere, været fyldt med sange og alt muligt, de har en meget mere ubelastet, og nok mere naiv tilgang end os litterater fra Nordisk, der skulle levere et vist refleksionsniveau. De kørte det bare ud, lavede antologier og samlinger og alt muligt. Der var Bengt Holbek mere en nordisktype, der i årevis sad og samlede materiale. Iørn Piø, det han har skrevet om folkeviser, er jo fremragende. Villy Sørensen var virkelig en spørreballon. Iørn Piø, der har arbejdet med Strandberg og de der skillingsviseudgivere i slutningen af 1800-tallet, det er

ham, der kan skære igennem. Det, han så ikke har apparat til, er at kunne forholde sig til de mere symbolske elementer og det æstetiskes betydning.

Både folkeviser og middelalderdigtning var centralt inde i Nordiskfaget dengang, ligesom det jo også betød noget, at det var Vestergaard Nielsen, der sad på islandsk. Vi havde et enormt pensum i oldislandsk. Folkloristerne skulle *kunne* noget, når de kom ud til folk, man skal have noget at handle med, og man skal også have en tæft for det, så man kan mærke, hvad det er, så man kan stimulere dem, man optager og snakker med. Dette at indgå handel. Man bytter sgu. Hvis ungerne leverer noget, så skal man også selv kunne levere noget. Og samtidig: det at kunne det selv giver en indsigt og et kendskab, som man ellers ikke kan få. Det er lidt det samme, som vi snakker om i forbindelse med skrivning og lærere, at kunne det selv, at kunne mærke, hvor det er, og hvad det er for noget, som man kun kan få gennem en erfaring, det at man har en *craft*. Feltarbejde for eksempel er ikke bare feltarbejde efter en eller anden metode, men det rummer et stort element af – håndværk er et for dumt udtryk – men *craft*. Og det har de der folklorister altid skullet.

Det er lidt ligesom Dirch Passer. Der var nogen, der spurgte, hvordan han fandt på det der, han gjorde. Nogle gange havde han selvfølgelig nogle tekster som forlæg, men mange gange var det noget, han fik

udviklet i en form for improvisationsteknik i forhold til drivet i situationen. Det vidste han sgu ikke, men det, han gjorde, var, at han fyldte nogle brokker på, indtil hans mund blev glad.

Man bliver jo glad i kæften af de her ting. Enhver folklorist må have haft det. Selv Evald Tang Kristensen, der ellers virker så sur og så besk i alt, hvad han skriver. Han er så gal på Svend Grundtvig, men han må have haft det også. Han *må* have lyst op, når han sad ude ved alle de bønder der. Han må også have haft en fryd, når han har lavet de visesamlinger ude fra Hammerum herred. I optakten er der sådan et halvsides giftigt opstød mod de fine fra København, der bruger eller ikke bruger den her slags ord. Og han siger noget om, at de bønder eller husmænd, der så snakker på den måde, som han skriver det ned, de har nok et sundere forhold til livet og til sproget end de fine inde i København.

Han er fan'me mærkelig. Det *må* have gjort ham glad, det er jo frimærkesamlinger, det er varianter af varianter af varianter, og han har tæft for, hvad der gør dem forskellige. Laurids Bødker har siet nogle af dem ud. Ja, han var en anden vigtig person inden for det her. Hans *Danske folkeeventyr* kom også dengang, *Danske sagn* og *Skæmtsomme eventyr* har jeg brugt enormt meget. Også fordi der jo er en god pædagogisk vinkel i de der saftige skrøner. Bødker kunne jo ikke tåle litteratur, ikke tåle at der var nogen, der sagde

en kritisk bemærkning i forhold til et folkeeventyr, og så fremhævede han sådan en idiot som H.C. Andersen, som havde ødelagt hele eventyrtraditionen. Bengt Holbek så Laurids Bødker som en stopklods i systemet, fordi han ikke havde sans for noget som helst, der lugtede af fortolkning og analyse og sådan noget, som det Holbek lavede med Propp.

Ja, og hvornår kom *Tå*? Det var folk fra *Ex skolen*: Per Kirkeby, Erik Nørgård, Erik Thygesen, Hans Jørgen Nielsen, Bengt av Klintberg. Han boede i København i en periode. Han er folklorist, og han gik tidligt ind på lidt mere moderne præmisser i forhold til børnekulturudtryk end Erik Kaas Nielsen. Bengt av Klintberg har aldrig været ansat på universitetet, men har hele tiden arbejdet folkloristisk. Han har også arbejdet publicistisk, haft programmer i radioen altid. Han havde også dette med ikke bare formidling, men det at *kunne* stoffet. Også i begyndelsen af BIN, før det blev til BIN, da var vi en gruppe der. Åse Enerstvedts *Kongen over gata* fra 1971. Det var også en af dem, jeg brugte, sammen med Erik Kaas Nielsens *Det lille folk* (1965). Åse Enerstvedt var etnograf, så det var en anden *framing* (en anden kontekst) end Kaas Nielsen, som mere var frimærkesamler, men han har til en vis grad kontekstualiseret noget af det, han har lavet. Jeg er glad for, at jeg fik lavet det sådan, at han fik den kulturministerielle pris.